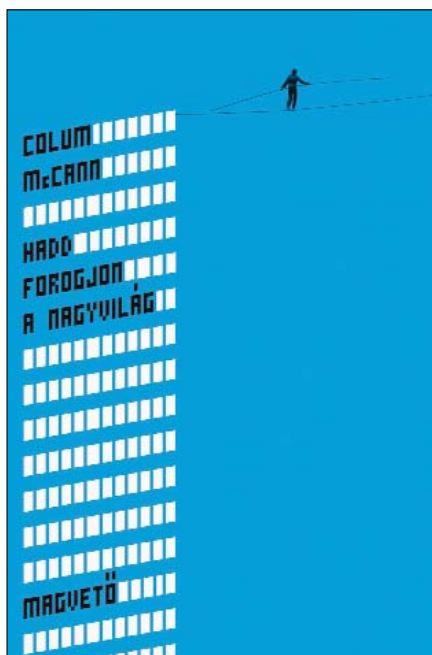

Balettcipőben, álruhában

Az ír származású, eredetileg újságíróként dolgozó szerző 1986-ban költözött Amerikába azzal a feltett szándékkal, hogy regényírói karrierbe kezd. Ennek érdekében mindenesetre először is 18 hónapos

biciklitúrát tett Észak-Amerikában, hogy sorokat, karaktereket, életviszonyokat megismerve gyűjtsön tapasztalatot majdani műveire.

Alighanem ez is hozzájárulhatott ahhoz, hogy 2009-ben megjelent regénye, a *Hadd forogjon a nagyvilág* nem csupán az olvasók osztatlan elismerését vívta ki, de a kritikusok egyöntetű támogatását is magáénak

tudva számos irodalmi díjat zsebelt be magának, sőt, a siker egyértelmű jeleként a szöveg filmes adaptációjának lehetősége is felmerült.

McCann műve tulajdonképpen egy jellegzetes amerikai regénytípus folytatása-újraértelmezése, amely a nyüzsgő, szinte élő organizmusként lélegző New York ábrázolását tekinti tárgyának. A műfaj egyik első, és McCann regényének szempontjából meglehetősen lényegesnek tűnő reprezentánsaként Dos Passos *Manhattan Transfer*-ét érdemes említeni, ami szintén a különböző szereplői perspektívák montázszerű egymáshoz rendelésével, hangok polifón kavalkádjának összemontírozásával érzékelteti a megfoghatatlanul pulzáló Város és a benne vibráló kilátástalan sorsok működését.

Az ír szerző prózája persze takarékosabb, higgadtabb mozgású Dos Passos zaklatott, expresszív nyelv- és formaeszményénél, ugyanakkor kétségtelen, hogy az események különböző tudati mozgásokon át történő, egymáshoz motivikusan kapcsolódó, hol ellentmondó, hol egymást kiegészítő ábrázolása a mindkét szerző számára alapvető fontosságúnak tekintett *Ulysses*-re vezethető vissza. (Egyébként a regény egyik jelenete, amikor Corrigan baleset éri, és a kórházban küzdenek az életéért, míg bátyja annak barátnőjét és gyerekeit fuvarozza haza, a tér- és idősíkok nyers váltogatásával, helyzetek és nézőpontok klipszerű egymásra vetítésével mintha egyszerre állítana retorikai emléket e két elődnek.)

A regény egyik középponti eleme, ami ilyképp a mű kitüntetett idősíkját is megteremti, az a valóban megtörtént esemény, amikor 1974. augusztus 7-én egy Philippe Petit nevű akrobata a WTC két

tornya közé kifeszített kötélén sétálgatott a megdőbbsent New York-iak feje fölött. Ez a történet egyszerre lesz a regénybeli szereplők életének meghatározó részeseleme, és válik ugyanakkor a szöveg önértelmezésének szimbólumává, a mű jelentéshorizontjának sűrített erejű példázatává.

A regény egyes fejezeteiben különböző életsorsok jelennek meg egyes szám első személyű monológok, vagy pedig függő beszédben megjelenített tudatábrázolási technikákon keresztül. A látszólag tökéletesen eltérő karakterek és létminőségek – a Park Avenue-i jogászcsalád, a néger prostituált és lánya, az ír testvérpár, a kaliforniai hackerek, a festőnő, vagy a Vietnamban fiait elvesztő néger asszony – egy rejtett, ám a monológok során egyre világosabban kibomló közös hálózatrendszer összefüggő elemeivé válnak. A fejezetek visszamenőleges hatással, illetőleg a jövőre is vonatkozó rejtett utalások során értelmezik, bővítik, helyezik új perspektívába a történet egyre összefüggőbbnek tűnő mozzanatait, villantják fel a szereplők arcélinek, cselekedeteik mozgatóinak esetleg önmaguk előtt is rejtett oldalait. A regény karakterei legtöbbször nem a magukról adott történetekben, hanem egy másik elbeszélés tükrében vetik le álruhájukat, mutatják meg valódiabb arcukat.

E viszonyrend egyik csomópontja a kötéláncos – egyébként a szöveg egyik külön fejezetében is ábrázolt – alakja, akinek mutatványát a regény több szereplője látja vagy említi, illetőleg az a néger prostituált, aki valamilyen módon a regény összes szereplőjének sorsát befolyásolja. A hackerek, akik egy számítógépes program segítségével közvetítik maguknak Petit lélegzetelállító mutatványát, így valójában a regény szerkezetének önértelmezését fogalmazzák meg, amikor a programozásról beszélvén a következőket mondják: „Az egész a kapcsolódásról, hozzáférésekről, átjárókról szól, mint a suttogó játékban, ahol, ha csak egyvalamit elrontasz, vissza kell menned a legelejére.”

Részben ennek a finoman remegő, kiegyensúlyozott regényhálózatnak lehet szimbóluma az ikertornyok közt egyensúlyozó akrobata, aki ugyanakkor a lebegés, a felülemelkedés, végső soron a minden-nel szemben megvalósítható totális szabadság azon mámorának szépséges jelképe is, ami a regény összes szereplője számára csupán vágyalomként létezik. Úrrá lenni a mélységen, legyőzni a nehézkedést: ez a sikertelennek tűnő küzdelem határozza meg ugyanis a szereplők mindennapjait, az ő közösnek is tekinthető alapvetését azonban Tillie, a prostituált jelenti ki sallangmentesen öngyilkossága előtt: „elbasztam, amit lehet”.

Éppen ezért a vezeklés gesztusa, mint az alávetettségén felülemelkedni kívánó egzisztencia önmegváltási kísérlete a szereplők én-technikáinak egyik legfeltűnőbb irányultsága, a kötéláncos égi mutatványától nyilván ismét nem függetleníthető szimbolikával.

Az 1974-es augusztusi nap – afféle halvány Bloomsday – emlé-